

Heiter Tamás

Fehér egyensúly

André Kertész kiállítására

A csoportkép három ülő fiúból áll.
Szomjas tűzfal felitta árnyékukat.
A három közül kettő mezítláb,
Kezükben régi olajnyomat:
Lovasroham a Forradalomból,
Kossuthtól egészen Világosig.
Aztán csak a Haza maradt.
S vak menetelés lett
Végül a Haladásból. Az is hiába
Bele a szakállas Monarc-hiába.
A falnak támasztva megszentelt zászló,
Megáldott puska, és minden egyéb.
Hasmenés okából fegyverletét.
Hogy őrségben egyszerre négyen is szarnak,
hadbírótság jár mindezekért.
A három fiúval a latrinán ültem,
És hogy zsidók is vannak, ráadásul ketten.
A történelem ülve ért bennünket tetten.
A hadsereg csürhe lett mindezekért.
Félig még van arcom, és félig fegyenc lettem.
Fényképek vagyunk félig,
de félig már zaj.
Árnyékunkat ellepte már a szar.
És akik utánunk jönnek:
Évszakok helyett átkos idők.
Mégvárni mindezt már nem lesz erőm.
Sírásom gyermekkoromba visszavezet,
hogy életben maradjak, elmegyek.
E korai White Balance már
Nem megy nekem.
Földre hullt lombok, és barna váll-lapok.
Ötödik sugárút, Isten hozott!

S nem kell unokámnak majd parancsszóra:
Los! Elengedni az anyja keze!
Magának! Los! Jobbra! Menni!
Sorakozni a fürdő előtt!
A leggyengébb felbontás mellet is látszik,
Latrináival a szép Monarchia.
Karitás – ostorral csattogatnak
gazemberek és egyháziak.
Felnyergelt számár jár té- , és tova.
Nyergében ülve Ő sem jön el.
Tudom már, hogy meddig tart a fénykép,
És, hogy a háttér hol bújik el,
És, tudom, hogy épp megfelel az árnyék.
Beállítom a mélység élességet,
És pontosan majd a rekeszidőt.
De addig: három fiú ül tovább a házfal előtt.

Esztergom, Hungary, 1915

André Kertész fotója

Tengerparti raku-töredékek

Kálnoky László tiszteletére

„Hová lettek a családi ereklyék?”

Anyaszikla ejti kavics könnyeit.
Egy másik kontinensen járok a parton,
A távolban nyitott égetőkemencék
a vadászgépek üvegkabinjai.
Aztán hatsávós pálya rohan velem
– vágózó gnú csorda az aszály elől –
benzinkúttól, benzinkútig.
Autókban, mint gazdaállatban élünk,
Paraziták, serkék, vagy tarisznyarások.
Halászember,
Válthatott volna apámból
Nem a halak, főleg a tenger miatt.
Megtanította volna a hálókát javítani,
És hogy mikor foghatók ki a vajhalak.
De apa egyszer sem látta a tengert,
S nekem is már csak álmaimban
Rémlik fel ígérete: Egyszer elviszlek
Magammal. De ő, nem ért oda soha sem.
Apa már rég halott volt,
Amikor erre gondoltam, a keleti parton.
Sétáltam a vízben térdig, hol bokáig.
Testen kívüli élményem egy idegen testben,
Ahová világgá mentem egy
Hinta lendületében.
A tenger és az ég tenyere egy imára összeért.
A víz zsoltárát a levegő kórusa lapozta.

Légi csata nyugszik a vízfelszín alatt,
kilótt repülőök feszületeinek roncsa. Sok halott pilóta.
Bordáik vértetét öltik magukra a halak.
A szálloda előszobájában pedig
Üveglapokba csomagolt lepkegyűjtemény
Borította a falat. A keretek alatt
pontos számozás és meghatározások.
Az aulában nehéz fiúk és könnyű lányok.
A vers is csomagolóanyag – mondtad –
Környezetbarát, csak éppen nem bomlik el,
mégis felfedezhetetlen.
Állok – kisfiú képe egy nagy képkeretben.
S kívül, a kopasz fák telében
Özveggy Hold gyászol.
A hideg szél hátán csontos ujjai dobolnak.
Máslj le húszezer szót a szabadságról!
Minden ünnep halálba torkollik az állatoknak,
S az embereknek virsliben kezdődik.
Szabadság van és egyik – másik krokodil háta,
Mózes kőtáblája, ősi-Braille írással.
Ösztöneink nyoma fogságban sem múlik,
„szellemképüket az utódok őrzik”.

André Kertész fotója

